

Delta Plan Zoet water - communicatieaanpak

Versie 13 augustus 2020

Inhoud

Delta Plan Zoet water - communicatieaanpak.....	1
1. Aanleiding.....	2
2. Wat is de scope van het project?	2
3. Wat leveren we op?	2
4. Communicatie-uitdaging	2
4.1 Wat willen we bereiken met de communicatie?	2
4.2 Waar moeten we rekening mee houden?.....	3
5. Hoe ziet het netwerk eruit?.....	3
6. Strategie	4
6.1 Manage de verwachtingen	4
6.2 Investeer in persoonlijke contacten	4
6.3 Combineer formele besluitvorming en informele communicatie.....	4
6.4 Maak bestaande kennis goed toegankelijk	4
7. Hoe organiseren we de communicatie?.....	5
7.1 Procescommunicatie: interne projectgroep en externe werkgroep.....	5
7.2 Besluitvorming en bestuurlijke communicatiemomenten.....	5
7.3 Bestuurlijke afstemming en consultatie.....	5
7.4 Ambtelijke afstemming	6
7.5 Brede consultatie (en inspraak).....	6
8. Middelen	6
8.1 Website www.zeeland.nl	6
8.2 Extranet: Citrix/ShareFile	6
8.3 Verkenningenkaart (+ beschikbaar maken via website)	6
8.4 Workshops ‘wateropties in beeld’ (in combinatie met bijeenkomsten ZLTO en ZAJK)	7
8.5 Content voor sociale media van betrokken partners.....	7
8.6 Monitoren sociale media.....	7
8.7 Loketfunctie.....	7
8.8 Actieve media-aanpak.....	7
9. Planning.....	8
Bijlage 1. Stakeholders: wie heeft welke rol?.....	8
Bijlage 2. Contactpersonen van gerelateerde projecten	9

1. Aanleiding

De beschikbaarheid van zoet water staat onder druk, onder meer door de zeespiegelstijging en klimaatverandering. In Zeeland speelt dat probleem nog meer dan elders, omdat we in onze provincie weinig natuurlijke zoetwaterbronnen hebben. Voor een groot deel zijn we aangewezen op regenwater.

De beschikbaarheid van kwalitatief voldoende zoet water is van groot belang voor agrarische bedrijfsvoering en voor het beheer van natuurgebieden. Nu al vormt de droogte in grote delen van Zeeland een probleem voor agrariërs: gewassen groeien niet door de lage grondwaterstand. Ook voor natuurgebieden is droogte een probleem. Zo kunnen weidevogels minder goed voedsel uit de grond halen als het te droog is. Bovendien is er kans op natuurbranden. We verwachten dat deze problemen als gevolg van de klimaatontwikkeling gaan toenemen, als er geen maatregelen genomen of aanpassingen gedaan worden.

De uitdaging is om efficiënter om te gaan met zoet water. Dat kan op meerdere manieren, waarbij je kijkt naar vraag én aanbod. De oplossing kan enerzijds liggen in technische aanpassingen van het watersysteem, maar ook in buffering, teeltaanpassingen of innovatief ruimtegebruik.

2. Wat is de scope van het project?

Via een actieve aanpak willen we watervraag en -aanbod meer in balans brengen. De focus ligt daarbij op het landelijk gebied. We brengen de mogelijkheden in kaart in het Zeeuws Deltaplan Zoet Water. Het uiteindelijke doel is dat Zeeland in 2050 weerbaar is met betrekking tot de zoetwatersituatie.

Beschikbaarheid van zoet water is geen nieuw thema. Al vanaf 2014 lopen tal van pilots en onderzoeksprojecten, zowel bij de Provincie als bij andere partijen. Doel van het nu gestarte project is om deze lopende trajecten samen te brengen en resultaten te delen.

3. Wat leveren we op?

We willen samen met betrokken partijen komen tot een breed gedragen strategie en aanpak, om ervoor te zorgen dat vraag en aanbod van zoet water op elkaar zijn afgestemd. Daarbij kijken we met een brede blik naar de opgave.

In de eerste fase van het project brengen we alle Zeeuws initiatieven in beeld die een relatie hebben met beschikbaarheid van zoet water. Het is de bedoeling dat het Zeeuws Deltaplan Zoet Water in 2021 wordt opgeleverd.

Gedurende het project krijgen innovaties en bevindingen een plek in een **verkenningenkaart**. De verkenningenkaart geeft een beeld van de meest perspectiefrijke oplossingen per gebied. Dat kan een hulpmiddel zijn voor ondernemers om, op basis van de lokale situatie, gerichte analyses te laten uitvoeren. Dat kan hen wellicht over de streep trekken om bepaalde investeringen te doen en risico's te nemen. Overheden kunnen op basis van de verkenningenkaart een strategie uitwerken voor waterbeheer en stimuleringsmaatregelen. Zo kun je denken aan een subsidieprogramma dat erop gericht is om kansrijke maatregelen in de praktijk te brengen.

4. Communicatie-uitdaging

4.1 Wat willen we bereiken met de communicatie?

Beschikbaarheid van zoet water is geen nieuw thema. Al vanaf 2014 lopen tal van onderzoeksprojecten, zowel bij de Provincie als bij andere partijen. Het wemelt van de initiatieven en samenwerkingsverbanden op het gebied van zoet water. In wisselende samenstelling werken nationale, regionale en lokale overheden, onderwijsinstellingen, ondernemers en belangenorganisaties samen aan specifieke projecten. Het Zeeuws Deltaplan Zoet Water brengt initiatieven in kaart en wil lacunes invullen. Een belangrijke communicatie-uitdaging is dan ook om de

grote groep stakeholders te identificeren en kennis en informatie bij elkaar te brengen. “Het Deltaplan moet een bruisende aanjager zijn van zoet water-elan in Zeeland.”

4.2 Waar moeten we rekening mee houden?

- Zowel politiek-bestuurlijke verwachtingen als de verwachtingen van eindgebruikers ten aanzien van inhoud en resultaten van het Deltaplan Zoet Water lopen uiteen. Gebruikers van zoet water willen graag praktische handvatten en de politiek vraagt om quick wins, maar die zijn er eigenlijk niet. Veel lokale onderzoeken zijn nog niet op grote schaal toepasbaar; wat in gebied A werkt, kan soms niet in gebied B. Dat kan tot teleurstellingen leiden. Communicatie kan een strategische rol vervullen om een gedeelde toekomstvisie te visualiseren en verwachtingen te managen; door onderstromen, aspiraties en dilemma's zichtbaar te maken.
- Het tijdspad is ambitieus. PS willen voortvarend aan de slag en zouden graag voor de zomer van 2020 een eerste versie van de verkenningenkaart ontvangen. Om alle oplossingen in beeld te krijgen, is een goede probleemanalyse echter onontbeerlijk. Dat kost tijd. Ook kost het tijd om relaties op te bouwen, stakeholders te consulteren en tot een goed gedragen plan te komen. Dat wringt met de bestuurlijke en maatschappelijke druk die er is om snel met een plan te komen.
- Oplossingen voor een weerbare zoetwatersituatie zitten deels in het vergroten van het aanbod, maar deels ook in het verlagen van de vraag. De sleutel tot het verlagen van de vraag ligt bij de watergebruikers. De beschikbaarheid van water wordt vaak gezien als een natuurlijk gegeven of overheidstaak; niet alle stakeholders beseffen dat ze hierbij ook zelf een rol kunnen hebben. Gelukkig onderkennen steeds meer partijen dat zij zelf onderdeel uitmaken van de oplossing, maar aandacht is nodig om ondernemers in de 'doe-stand' te krijgen en hen te laten zien dat ze ook zelf in actie kunnen komen (handelingsperspectief).
- Uitkomsten van het Zeeuws Deltaplan Zoet Water leiden niet alleen tot oplossingen en mogelijkheden voor het wateraanbod voor de gebruiker, maar kunnen ook tot politiek-bestuurlijke keuzes leiden als het gaat om beperkingen van watergebruik. Daarmee is het Deltaplan niet alleen een goed-nieuwsshow.

5. Hoe ziet het netwerk eruit?

Bij het Zeeuws Deltaplan Zoet Water zijn veel verschillende partijen betrokken, met verschillende belangen, rollen en verantwoordelijkheden. Daarbij werkt elke partner mee vanuit de eigen rol, verantwoordelijkheid en capaciteiten. Het gaat erom hoe we samen meerwaarde kunnen bieden voor Zeeland.

Om zicht te houden op het speelveld en ervoor te zorgen dat we de juiste partijen aan tafel hebben, is een actorenanalyse onontbeerlijk. In de eerste fase zijn een aantal partijen geïdentificeerd:

- Provincie Zeeland
- Waterschap Scheldestromen
- Evides
- Gemeenten
- Agrarische sector en ketenpartijen (toeleveranciers, afnemers en dienstverleners in land- en tuinbouw)
- Natuurorganisaties
- Kennisinstanties
- Industrie en grootwatergebruikers

Deze partijen zijn nader gespecificeerd in de bijlage.

Hierbij onderkennen we overigens dat ook andere partijen een belang kunnen hebben of een rol kunnen spelen in de zoetwatersituatie. Bijvoorbeeld omdat ze zoet water gebruiken, een deel van het systeem beheren, relevante kennis hebben of water aanbieden. Er zijn tal van individuen voor wie het ZDZW relevant kan zijn. Ook hen willen we betrekken bij het deltaplan en informeren over de uitkomsten. Op welke manier we dit gaan doen, is verder uitgeschreven in de volgende hoofdstukken.

6. Strategie

Het belangrijkste communicatiedoel voor het komende jaar is om de grote groep stakeholders te identificeren en kennis en informatie bij elkaar te brengen. Deels vereist dit een goede formele communicatiestructuur, met afspraken over samenwerking, overlegstructuren en momenten voor (formele) besluitvorming en consultatie. Om te voorkomen dat we alleen uitgaan van bekende initiatieven en usual suspects, moeten we daarnaast ruimte inbouwen om een brede groep stakeholders te betrekken. Hierbij hanteren we de volgende strategische uitgangspunten:

6.1 Manage de verwachtingen

- De ambities zijn hoog; het tijdpad is ambitieus. Het is zaak om realistische verwachtingen te schetsen richting stakeholders en bestuurders.
- Daarbij is ook aandacht nodig voor de rol die stakeholders zelf hebben en moeten nemen om te investeren in de beschikbaarheid van zoet water. Het vraagt bewustwording van gebruikers dat ze zelf deel uitmaken van de oplossing.
- De verkenningenkaart is een belangrijk eerste product, dat stap voor stap ontwikkeld wordt. Uit de verkenningenkaart moet duidelijk worden, dat deze kaart slechts een indicatie geeft van de lokale mogelijkheden. Een eerste versie van de verkenningenkaart is daarom vooral een presentatie van de huidige situatie; pas later kunnen kansrijke verkenningen worden ingetekend. Ook is het slim om aan te geven welke partij aan de slag moet!

6.2 Investeer in persoonlijke contacten

- Met partijen die over kennis beschikken en pilots (willen) uitvoeren, zijn persoonlijke contacten en bilaterale overleggen nodig.
- De belangrijkste stakeholders (gebruikers en afnemers van zoet water + kennisinstellingen) maken deel uit van de werkgroep.
- Daarnaast willen we de brede groep overige stakeholders bij het proces betrekken. Bij het betrekken van stakeholders maken we deels gebruik van linking pins, maar ook van interactieve sessies. Die kunnen zowel fysiek als digitaal plaatsvinden.
- Meedoen gebeurt op basis van vrijwilligheid (coalition of the willing). Hoewel meedoen vrijwillig is, impliceert dit ook betrokkenheid. Als je deelneemt aan het proces, draag je ook verantwoordelijkheid.

6.3 Combineer formele besluitvorming en informele communicatie

- Formele besluitvorming vindt plaats via bestaande gremia (PS en AV). Naast formele besluitvorming is ook een meer informele andere vorm van consultatie raadzaam. Bestuurlijk gebeurt dit o.a. via Waterrochtend en PCGR (Provinciale Commissie voor de Groene Ruimte). Daarnaast is consultatie via BenW naar gemeenteraden mogelijk; in aansluiting op het traject van de KlimaatAdaptatieStrategie (binnen de thema's droogte en wateroverlast). Dit vraagt overigens wel om een goede planning!
- Voor communicatie en consultatie van een bredere groep sluiten we zoveel mogelijk aan bij bestaande overleggen en bijeenkomsten. Denk bijvoorbeeld aan de regiobijeenkomsten van ZLTO.

6.4 Maak bestaande kennis goed toegankelijk

- Naast de momenten van interactie (zowel fysiek als digitaal), is het belangrijk dat de vergaarde kennis goed wordt ontsloten. Dat geldt zowel voor de betrokken partners, als voor de bredere groep stakeholders.
- Een belangrijk middel dat digitaal ontsloten moet worden, is de verkenningenkaart. Voor de ontsluiting hiervan proberen we aan te sluiten bij bestaande middelen.

7. Hoe organiseren we de communicatie?

7.1 Procescommunicatie: interne projectgroep en externe werkgroep

In de startnotitie is voorgesteld om met de meest betrokken instanties (Provincie, waterschap, ZLTO, ZAJK, gemeenten, natuurbeheerders, kennisinstellingen) een gezamenlijke werkgroep te vormen, die de coördinatie over het project heeft en de afstemming met gerelateerde projecten verzorgt. Deels vervullen de leden van de werkgroep daarbij een rol als 'linking pin': werkgroepleden zijn zelf actief bij een (of meer) van de gerelateerde projecten en houden de samenhang in de gaten. De werkgroep heeft verder de volgende taken:

- benodigde analyses en verkenningen uit (laten) voeren en begeleiden.
- op te starten onderzoeken en verkenningen voorbereiden, waaronder de verkenningen naar wateraanvoer en ontzilting

De Provincie zit de werkgroep voor. Leden van de werkgroep hebben een belangrijke functie richting de eigen bestuurders en achterban. Zij zijn als het ware de ogen en oren van hun leden en organisatie. Voor het consulteren en informeren van hun achterban (en ketenpartijen) gebruiken de leden van de werkgroep in eerste instantie de eigen communicatiekanalen. Richting bestuurders worden de formule stukken gedeeld.

Voor communicatie naar een bredere groep (agrariërs, natuurliefhebbers, inwoners) is behoefte aan korte nieuwsberichten en andere (beeld)media die organisaties kunnen delen. Voor het maken en delen van content wordt een communicatieadviseur ingezet; zie ook § 8.5. Berichten worden zoveel mogelijk afgestemd met inhoudelijk betrokken partners; in elk geval met het waterschap.

7.2 Besluitvorming en bestuurlijke communicatiemomenten

Het Zeeuws Deltaplan Zoet Water komt tot stand op initiatief van de Provincie Zeeland. Het plan is aangeduid als Groot Project; wat betekent dat Provinciale Staten besluiten over faseovergangen en scope / tijd / geld voor het vervolg. Over de voortgang van het project wordt kwartaalmatig aan Provinciale Staten gerapporteerd via de reguliere Kwartaalrapportages Grote Projecten. Deze rapportages zijn openbaar en kunnen ook beschikbaar gesteld worden aan andere betrokken partijen. Naast PS volgt het waterschap een formeel traject met besluitvorming in de AV. Voor andere partijen is vooralsnog geen formele besluitvorming voorzien.

7.3 Bestuurlijke afstemming en consultatie

Zoals gezegd, komt het Deltaplan tot stand in nauwe samenwerking met betrokken stakeholders. Het is niet nodig dat alle betrokken partners het plan formeel vaststellen op bestuurlijk niveau; wel is het wenselijk om bestuurlijke afstemming te organiseren en de achterban te consulteren. Zeker omdat de ambitie is dat er een gezamenlijk uitvoeringsprogramma komt, met medefinanciering vanuit gezamenlijke overheden. Voor de bestuurlijke afstemming wordt zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande gremia en overlegmomenten. Als het qua planning matcht, kan voor consultatie aangesloten worden bij de KlimaatAdaptatieStrategie. Deze consultatieronde is voorzien in Q1 2021.

7.3.1 Waterochtend

Voortgang en bevindingen van het ZDZW kunnen gedeeld worden met gemeenten en het waterschap via de Waterochtend. De Waterochtend is geen formeel besluitvormend orgaan; dit gremium is vooral geschikt om voortgang/bevindingen te delen en input/reflectie mee te krijgen voor vervolgstappen. Een noot daarbij is wel dat agrarische partijen en natuurbeheerders niet aan tafel zitten bij de Waterochtend; terwijl zij wel belangrijke stakeholders zijn.

7.3.2 Provinciale Commissie voor de Groene Ruimte

Ook de Provinciale Commissie voor de Groene Ruimte (PCGR) kan benut worden als afstemmingsorgaan. De commissie adviseert Gedeputeerde Staten als er beslissingen moeten worden genomen op het gebied van natuur en landschap. Verder wordt ze regelmatig geïnformeerd over de ontwikkelingen in het landelijk gebied. De commissie bestaat uit bestuurders van de Provincie, Waterschap, de Vereniging van Zeeuwse Gemeenten, de Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie, het Zeeuws Particulier Grondbezit, Staatsbosbeheer, de ZMF en Natuurmonumenten en de Recron. Ook het Kadaster en het Collectief Poldernatuur Zeeland zijn betrokken bij de PCGR.

In het geval van dilemma's, eventuele verschillen in visie kan een ad-hoc bestuurlijk overleg gehouden worden, om tot een gezamenlijke lijn te komen. Zo is er regelmatig overleg tussen Provincie en waterschap.

7.4 Ambtelijke afstemming

- Beslispunten voor de Waterochtend worden voorbereid door het Ambtelijk Overleg Water. Noord-Beveland is voorzitter van het ambtelijk overleg water. Daar zit ook Evides aan tafel. Namens de Provincie wonen opgavemanager Klimaatadaptatie en projectleider Klimaatadaptatiestrategie de vergadering bij.
- Andere gremia die benut worden voor overleg met andere overheden zijn het portefeuilleoverleg Water (tussen Provincie en waterschap) en eventueel de Scheldemondraad (voor afstemming met Vlaanderen).

7.5 Brede consultatie (en inspraak)

Het Deltaplan Zoet Water is geen wettelijk voorgeschreven plan. Er is derhalve geen sprake van een wettelijke verplichting tot inspraak. Gezien de hoeveelheid stakeholders en belangen, lijkt inspraak in het traject wel gewenst. Zo kunnen individuele agrariers hun belangen het beste naar voren brengen. Rond de verkenningenkaart kunnen we een brede bijeenkomst / sessies organiseren om lacunes in kennis en projecten te inventariseren; ook later in het traject worden sessies voorzien. Het betreft dan een onverplichte inspraak, zonder bezwaar- of beroepsmogelijkheid.

Met het project wordt uitvoering gegeven aan de Klimaatadaptatiestrategie van Zeeland ten aanzien van het specifieke onderdeel zoet water. (Tussen)resultaten van het ZDZW-traject worden zoveel mogelijk verwerkt in de Klimaatadaptatie Strategie Zeeland (KaSZ). Over het KaSZ-traject zijn procesafspraken gemaakt met PS; zie ook de Notitie Netwerksturing Klimaatadaptatie Zeeland.

8. Middelen

8.1 Website www.zeeland.nl

De belangrijkste informatiedrager voor het project is de website van de Provincie Zeeland. Het Zeeuws Deltaplan krijgt een eigen URL binnen deze site (www.zeeland.nl/zoet-water).

Op de provinciale site moet altijd de meest actuele informatie te vinden zijn over het project + contactgegevens. Het is belangrijk dat daarnaast regelmatig nieuws gepubliceerd wordt, waarnaar je ook in sociale media kunt verwijzen. Ook andere onderdelen van de website worden gebruikt worden om relevante nieuwtjes over het project te plaatsen

- Nieuwsflitsen op de homepage (zeeland.nl/actueel)
- GS-besluiten staan in de Openbare besluitenlijst

8.2 Extranet: Citrix/ShareFile

Binnen de werkgroep is behoefte aan een (afgeschermd) extranet waarop je informatie kunt delen. In overleg met I&A is gekozen voor ShareFile. Dit is een beveiligde Citrix-omgeving waarin je werkmappen kunt aanmaken en stukken vertrouwelijk kunt delen.

8.3 Verkenningenkaart (+ beschikbaar maken via website)

Niet alle stakeholders zullen in de gelegenheid zijn om een workshop te bezoeken. Het is daarom belangrijk dat de verkenningenkaart ook ontsloten wordt via de website. Dit gebeurt in afstemming met het Waterschap en de collega's van I&A-Geoweb.

Het is nog niet volledig helder hoe de eindversie van de verkenningenkaart eruit ziet. Op dit moment zijn vooral data beschikbaar, die weergegeven zijn op een digitale geografische kaart. Deze kaart wordt idealiter aangevuld met alle (lopende) initiatieven. In de tussentijd worden de lopende projecten tekstueel op een rij gezet.

Het eindresultaat kan bijvoorbeeld een digitale geografische kaart zijn met daarop aangeduid de initiatieven en dan een fiche per initiatief/project met steeds eenzelfde soort beschrijving (vast format). Wellicht kan hierbij voortgeborduurd worden op de Thesaurus Robuuste Watersystemen

8.4 Workshops ‘wateropties in beeld’ (in combinatie met bijeenkomsten ZLTO en ZAJK)

Een belangrijk resultaat dat het Zeeuws Deltaplan zoet water moet opleveren, is een kaart met perspectiefrijke maatregelen. Een eerste versie van deze kaart wordt gemaakt op basis van desk-research en bevat vooral bestaande resultaten van de proeftuin zoet water en andere kansrijke projecten. Het advies is om de eerste versie van deze kaart met een grotere groep stakeholders te delen, zodat lacunes worden opgespoord. Omdat de belangrijkste doelgroep bestaat uit agrariërs, verdient het aanbeveling om deze workshops samen met de ZLTO en/of ZAJK te organiseren. Daarnaast is het waterschap een belangrijke partner, bijvoorbeeld als het gaat om delen van kennis. Aanvullend kunnen we een webinar of online infobijeenkomst houden vanuit de Abdijstudio; o.a. voor mensen die niet in de gelegenheid zijn om naar een fysieke bijeenkomst te komen.

Bij de workshops kan mogelijk gebruik worden gemaakt van een digitale tekentafel (mactable). Tijdens een workshop kan de eerste versie van de verkenningenkaart geladen worden in de digitale tekentafel. Input die tijdens een sessie wordt verzameld, kun je via de mactable vervolgens verwerken in een nieuwe digitale kaart.

8.5 Content voor sociale media van betrokken partners

De partners die betrokken zijn bij het Zeeuws Deltaplan zoet water kunnen in hun (sociale) media met regelmaat korte berichten opnemen over het project. Bijvoorbeeld als de verkenningenkaart gereed is of als er een workshop plaatsvindt. Berichten hoeven niet altijd grote nieuwswaarde te hebben; we kunnen ook een leuke foto of filmpje van een lopend project plaatsen. Door leuke beelden en opvallende visuals prikkelen we mensen om door te klikken naar de website. Ook openbare activiteiten kondigen we aan op sociale media. Daarnaast geven we regelmatig een update over het proces en de verkenningenkaart.

Belangrijke kanalen die we inzetten om de stakeholders te informeren zijn de fb-pagina van het ZAJK en Nieuwe Oogst. Ook waterschap, Zeeuws landschap en ZMf hebben bladen voor leden / donateurs. Naast deze direct betrokken partijen kunnen we ook content aanleveren voor nieuwsbrieven en socials van gerelateerde projecten, zoals Living Lab Schouwen-Duiveland, Smart Delta Resources en de Zuidwestelijke Delta.

Voor het gestructureerd aanleveren van content kunnen we gebruik maken van MailingLijst, een programma voor het opmaken en versturen van opgemaakte, effectieve e-mailingen. Via deze mailinglijst kunnen we betrokken partijen, maar ook geïnteresseerde individuen rechtstreeks informeren.

8.6 Monitoren sociale media

Sociale media draait niet alleen om zenden, maar juist ook om volgen van relevante ontwikkelingen en personen. Het is dus ook van belang om extern betrokkenen te volgen en te retweeten, om het bereik en de impact van berichten te vergroten. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de monitoringstool Coosto.

8.7 Loketfunctie

Vanuit de Zeeuwse samenleving komen regelmatig suggesties om de zoetwatersituatie te verbeteren. Ook worden er vragen gesteld over de aanpak van het Deltaplan. Om alle reacties op een centrale plek te bundelen en af te handelen, is de mailbox zoetwater@zeeland.nl beschikbaar. Mogelijk wordt de loketfunctie op termijn uitgebreid met een (digitaal) spreekuur, waarin mensen ideeën kunnen doorgeven of hierover kunnen doorpraten.

8.8 Actieve media-aanpak

Droogte en de beschikbaarheid van zoet water is een actueel item op dit moment. De vragen (vooral vanuit de agrarische sector en natuurbeheerders) zijn talrijk en begrijpelijk, het aantal snelle oplossingen is helaas uiterst beperkt. Met een actieve media-aanpak willen we laten zien dat heel veel partijen samenwerken om oplossingen bij elkaar te brengen. Dit kan bijvoorbeeld door werkbezoeken van bestuurders aan fruitteelt, natuurgebieden of akkerbouwers te organiseren, waarvoor we journalisten uitnodigen. Ter ondersteuning van bestuurders en woordvoerders wordt een gezamenlijke Q&A opgesteld. Alle partners voorzien persberichten over dit thema van een slotlinea waarin de gezamenlijke aanpak tot uitdrukking komt.

9. Planning

- Juni: raamwerk website, extranet en Q&A gereed
- Voor zomerreces: 1^e versie verkenningenkaart gereed en online
- September 2020: presentatie eerste versie verkenningenkaart met workshop(s) 'wateropties in beeld'
- Oktober – november 2020: mogelijkheid om ontbrekende ideeën aan te dragen bij loket zoetwater@zeeland.nl (fysiek of digitaal).
- Feb–mrt 2021: opstellen van concept Deltaplan met verkenningenkaart, uitvoeringsprogramma en subsidieprogramma.
- April – mei 2020: concept Deltaplan wordt in deze periode ook voorgelegd voor consultatie. Mogelijk kan dit gekoppeld worden aan de consultatieronde van de KaSZ.
- Vaststelling Deltaplan door PS is voorzien na het zomerreces van 2021
- Nazorgfase: regelen van benodigde capaciteit en organisatie voor de uitvoering van het ZDZW: juni 2021.

Mogelijke communicatiemomenten:

- 12 juni 2020: werkbezoek @APIjpelink aan agrariër Wolphaartsdijk (eigen bassin)
 - └ posts op Li + facebook
- 2 juli 2020: velddag ZLTO bij Deltadrip (ook met @APIjpelink)
 - └ artikel in Telegraaf
- 8 juli 2020: bezoek Carola Schouten aan Zeeland in kader van droogte
- 14 juli 2020: bezoek Cora van Nieuwenhuijzen aan Zeeland in kader van droogte
- 17 juli 2020: werkbezoek @APIjpelink aan maatschap Steijaert in Graauw
- September 2020: GS-besluit over projectplan
 - └ besluitenlijst, persbericht, publicatie
- September / oktober 2020: bijeenkomsten ZLTO in licht van Deltaplan Agrarisch Waterbeheer
- Nazomer 2020: bijeenkomst ZLTO (afdelingsniveau over ZDPZ)
- 12 november 2020: Online Deltacongres
- Voorjaar 2021: werkconferentie Zuidwestelijke Delta

Bijlage 1. Stakeholders: wie heeft welke rol?

Provincie Zeeland

De Provincie voert de regie over het project en heeft daarin vooral een faciliterende en ondersteunende rol. De Provincie brengt lokale partners en belangen op regionaal niveau bij elkaar. Samen met partners definiëren we het probleem en stellen we een oplossingsrichting vast. Die betrokkenheid komt voort uit de verantwoordelijkheid voor het strategische waterbeleid, ruimtelijke ordening en natuurbeleid en de zorg voor de regionale economie.

Waar nodig kan de Provincie regulerend handelen, via de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan ruimtelijk beleid voor natuur- en recreatie-ontwikkelingen en aan regelgeving op het gebied van grondwateronttrekkingen en de handhaving daarvan.

Waterschap Scheldestromen

Het waterschap draagt de verantwoordelijkheid voor het waterbeheer en de uitvoering van eventueel benodigde maatregelen in het watersysteem of (grond)waterbeheer. Vanuit die verantwoordelijkheid wil het waterschap een actieve rol spelen binnen het Zeeuws Deltaplan Zoet Water. Het dagelijks bestuur stelt o.a. een specialist zoetwaterbeschikbaarheid beschikbaar.

Gemeenten

Gemeenten hebben een aantal zorgplichten m.b.t. afvalwater, hemelwater en grondwater. Vanuit deze rol en omdat gemeenten grote arealen grond in eigendom hebben, hebben gemeenten veel invloed op het waterbeheer in stad en dorp. De gemeenten zijn ook actief betrokken bij alle thema's van de KaSZ: wateroverlast, waterveiligheid, hitte en droogte. Voor het thema droogte fungeert de gemeente Tholen als contactpersoon vanuit de gemeenten. Vanuit Tholen, Noord-Beveland en Terneuzen wordt deelgenomen aan de werkgroep. Betrokkenheid en inzet van alle gemeenten is essentieel. Dit zal nader geborgd worden in het projectplan.

Rijkswaterstaat / Rijk / Zuidwestelijke Delta

Deltaprogramma is voor (het uitvoeringsprogramma van) het ZDZW heel belangrijk. Dus afstemming met ZWD is van groot belang!

Agrarische sector

= ZLTO, ZAJK, Delphy, *individuele agrariërs + ketenpartners (toeleveranciers, afnemers en dienstverleners in land- en tuinbouw)*

De agrarische sector heeft als zoetwatergebruiker een groot belang en kan een drijvende kracht vormen het proces. Dat geldt niet alleen voor de primaire bedrijfstak, maar ook voor toeleveranciers van zaaigoed, meststoffen, gewasbeschermingsmiddelen, apparatuur en advies. En voor bedrijven die agrarische producten afnemen. Daarnaast moet ook gedacht worden aan (agrarisch) onderwijs en onderzoek (Rusthoeve). De hele keten heeft baat bij een vitale agrarische sector en dus bij een robuuste zoetwaterbeschikbaarheid.

Natuurorganisaties

= *Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Het Zeeuwse Landschap*

Ook voor natuurgebieden is droogte een probleem. Broedgebieden functioneren minder goed als het te droog is en er is kans op natuurbranden. We verwachten dat deze problemen als gevolg van de klimaatontwikkeling gaan toenemen, als er geen maatregelen genomen of aanpassingen gedaan worden.

Kennisinstituten

= *Deltares, HZ University of Applied Sciences, NIOZ, Rusthoeve, Delta Academy, Delta Platform – Centre of Expertise Water & Climate, HAS Hogeschool, Scalda, KWR Water*

Industriële sector

= *DOW, Smart Delta Resources, North Sea Port, VNO-NCW, Pure Blue, VAM, overige bedrijven*

Slim omgaan met zoet water en hergebruik daarvan is van groot belang voor de industrie. Bovendien kunnen afvalstromen van de industrie mogelijk ingezet worden voor de landbouw; al dan niet na filtering. In de Kanaalzone zijn er al diverse initiatieven om te komen tot gesloten waterbeheer. Ook in andere Zeeuwse (industrie) gebieden zal dit spelen; zo lopen er o.a. initiatieven bij LambWeston/Meijer en Coroos.

Recreatie

= *Recron, TOZ, individuele ondernemers*

Naast de industriële sector zijn recreatiebedrijven vaak grote afnemers van zoet (drink)water. Afvalwater komt doorgaans in het riool terecht, maar dat is feitelijk niet afdwingbaar. Slim hergebruik biedt mogelijk kansen om vraag naar zoet water op andere locaties te beperken.

Overige stakeholders

Bij een enkel onderdeel van het ZDZW, de alternatieve zoetwatervoorziening Volkerak-Zoommeer, zijn ook de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant betrokken. Bij individuele pilots en onderzoeken zijn ook onderwijs- en onderzoeksinstituten belangrijke spelers. Hoewel drinkwatervoorziening buiten de scope van dit project valt, is het aan te raden om ook Evides te betrekken. Evides beheert de landbouwwaterleiding en is een van de partners in de Samenwerking Afvalwaterzuivering (SAZ+).

Bijlage 2. Contactpersonen van gerelateerde projecten

Linking pins uit de werkgroep die betrokken zijn bij praktijkproeven en studies:

- Proeftuin zoet water = V. K.
- Living Lab Schouwen-Duiveland/Broedplaats Zoet Water = V.K. en K.H.
- Deltaplan agrarisch waterbeheer (bestaat al) = V.K.

- Programma zoetwaterbeschikbaarheid (Waterschap) = W.Q.
- Robuust watersysteem Zeeuws-Vlaanderen = J.G.

Afstemming met deze personen en projecten gebeurt vooral via de werkgroep

Provinciale contactpersonen van gelieerde projecten:

- Klimaat Adaptatie Strategie Zeeland = N.E.
- Omgevingsvisie = A.S.
- Grensvisie = M. K.H.
- Zuidwestelijke Delta = T.W.
- Landelijk gebied = R. v. N.
- Uitvoeringsprogramma Fysieke Leefomgeving = R. d. J.
- Kader Richtlijn Water = A. v.d. S.
- Smart Delta Resources = L.L., J.J., M.W. en J.V.

Afstemming gebeurt via regelmatige bilaterale contacten tussen Lies en trekkers van deze opgaven/trajecten. Ook wordt 1x per maand een overleg (klankbordgroep) gepland met een interne vertegenwoordiging vanuit natuur, klimaatadaptatie, landbouw en ruimtelijk landschappelijk beleid.